

Handläggare
Annika Andersson
Telefon: 08-50812192

Till
Södermalms stadsdelsnämnd
den 21 november 2023

Remiss av Betänkandet - Ett stärkt och samlat skydd av välfärdssystemen (SOU 2023:52), KS 2023/1056

Svar på remiss från kommunstyrelsen dnr KS 2023/1056

Förvaltningens förslag till beslut

Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen

Sammanfattning

Utredningen kring ”Ett stärkt och samlat skydd av välfärdssystem” syftar till att se över möjligheter att stärka arbetet med att bekämpa bidragsbrott mot Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten, Centrala studiestödsnämnden (CSN), Migrationsverket och Arbetsförmedlingen. För att få en heltäckande bild har även kommuner och arbetslöshetskassor inkluderats. Syftet med översynen har varit att säkerställa en ändamålsenlig och effektiv hantering som kan minska antalet felaktiga utbetalningar och bidragsbrott i de ekonomiska förmåner och stöd som hanteras av myndigheterna. Utredningen föreslår sex åtgärder för att förebygga, upptäcka, utreda och lagföra brott riktade mot välfärdssystemen. Slutbetänkande är huvudsakligen inriktat på hur felaktiga utbetalningar och brott mot välfärdssystemen kan förebyggas och bekämpas. Utredningen har genomgående en kunskapsbaserad brottsförebyggande ansats i kartläggning, analys, överväganden och i de förslag som läggs fram.

Förvaltningen är positiv till utredningens förslag och vill framhålla vikten av att kommunerna inkluderas i arbetet. Det är angeläget att berörda aktörer samarbetar för att skapa en helhetsbild över utvecklingen, identifierar systemövergripande risker, vidtar gemensamma åtgärder och ges möjlighet att utbyta erfarenheter och kunskap. Det är också positivt att utredningens ansats är preventiv och förebyggande, att den betonar vikten av att åtgärder ska utgå från framtagna lägesbilder och vara kunskapsbaserade.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har remitterat ärendet ”Betänkandet – Ett stärkt och samlat skydd av välfärdssystem (SOU 2023:52)” till Södermalms stadsdelsnämnd för yttrande senast den 24 november 2023. Förvaltningen har fått anstånd för yttrandet till den 28 november 2023.

Ärendet har även remitterats till Farsta stadsdelsnämnd, Hägersten-Älvsjö stadsdelsnämnd, stadsledningskontoret, arbetsmarknadsnämnden, förskolenämnden, utbildningsnämnden, socialnämnden och äldrenämnden.

Ärendet

Utredningen kring ”Ett stärkt och samlat skydd av välfärdssystem” har eftersträvat att föreslå åtgärder som har ett konkret syfte att motverka grundorsakerna till att det kan begås bidragsbrott och andra brott mot välfärdssystem som omfattas av bidragsbrottslagen. Utredningens utgångspunkt har också varit att förslagen ska leda till handling och operativa åtgärder och ett effektivare arbete mot välfärdsbrott. Syftet med de åtgärder som utredningen föreslår är att skapa ett starkare skydd för välfärdssystemen, stärka kontrollen, öka upptäcktsrisken och minska motivationen hos gärningspersoner att begå välfärdsbrott. Utredningen föreslår att detta ska uppnås genom att:

- De beslutande aktörerna får ett tydligare ansvar att förebygga välfärdsbrott. Ansvaret ska inbegripa bidragsbrottslighet men också annan brottslighet som riktas mot dessa välfärdssystem, till exempel brottslighet som innefattar manipulation av uppgifter och identiteter, dataintrång, otillåten påverkan och infiltration av myndigheter.
- Regelverken för att skydda välfärdssystemen stärks och ska ses över utifrån perspektivet att de ska vara enkla, enhetliga och robusta mot välfärdsbrott. Förslag om förändringar som kan förhindra brott mot välfärdssystemet ska kunna hanteras skyndsamt, samordnat och effektivt.
- De beslutande aktörerna får utökade möjligheter att inhämta uppgifter. Förslaget innebär att vissa myndigheter ska få större möjligheter att inhämta uppgifter från andra aktörer än den enskilde som ett led i att förhindra att brott kan begås. Bland annat ska kommuner ges möjlighet att kunna inhämta vissa uppgifter gällande inkomst från Skatteverket.
- Det införs ett system med administrativa sanktionsavgifter I delbetänkande (SOU 2022:37) lämnades förslag om ett administrativt sanktionsavgiftssystem. Utredningen föreslår

att det inrättas ett gemensamt register över beslutade sanktionsavgifter och att registret administreras av Utbetalningsmyndigheten.

- Ansvaret för att utreda bidragsbrott flyttas över till Ekobrottsmyndigheten. Polismyndigheten bedömning är att det är Ekobrottsmyndigheten som har den främsta kompetensen vad gäller ekonomisk brottslighet. Det införs ett system med bidragsspärr. En meddelad bidragsspärr berör samtliga förmåner och stöd som omfattas av bidragsbrottslagen med undantag för ekonomiskt bistånd enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453) och bistånd enligt lagen (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl.

Enligt utredningen innebär dessa sex åtgärder att det samlade skyddet av välfärdssystemen stärks betydligt. Åtgärderna innebär förstärkningar i hela kedjan med att förebygga, upptäcka, utreda och lagföra brott riktade mot välfärdssystemen.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av stadsdelsdirektörens stab i samverkan med förvaltningens säkerhetssamordnare och sociala avdelningen. Ärendet har behandlats i förvaltningsgruppen och i pensionärsrådet den 13 november 2023.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen är positiv till utredningens förslag och vill framhålla vikten av att kommunerna inkluderas i arbetet. Det är angeläget att berörda aktörer samarbetar för att skapa en helhetsbild över utvecklingen, identifierar systemövergripande risker, vidtar gemensamma åtgärder och ges möjlighet att utbyta erfarenheter och kunskap. Det är också positivt att utredningens ansats är preventiv och förebyggande, att den betonar vikten av att åtgärder ska vara kunskapsbaserade och utgå från framtagna lägesbilder. Vidare anser förvaltningen att förslaget om att utöka kommuners möjligheter att inhämta uppgifter inför bedömning och beslut är angeläget. Förvaltningen instämmer i att det kan finnas risk att den personliga integriteten försvagas samtidigt som detta ska vägas mot ett viktigt allmänt intresse, att rätt ersättning ska ges till rätt person, förening och företag.

I betänkandet anges ingen tydlig koppling mellan välfärdsbrott och olika former av ekonomiska bidrag till exempelvis föreningar. Eftersom det konstaterats att det finns en risk att såväl den organiserade brottsligheten som den våldsbejakande extremismen

utnyttjar svaga kontrollpunkter i välfärdssystemet bör detta integreras i de åtgärdsplaner som upprättas.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden överlämnar tjänsteutlåtandet till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Alexandra Wynn
Stadsdelsdirektör
Södermalms
stadsdelsförvaltning

Maria Klemets Hellberg
Avdelningschef
Södermalms
stadsdelsförvaltning

Bilagor

1. Ett stärkt och samlat skydd av välfärdssystemen (SOU 2023:52)

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Alexandra Wynn, Stadsdelsdirektör	2023-11-05
Maria Klemets Hellberg, Avdelningschef	2023-11-04